

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 2.

ISSN 2307-2156

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.2.20>

УДК 353.1

I. С. Стефанчук,

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-8426-3569>

П. М. Сем'янчук,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4211-2961>

ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ: РЕКРЕАЦІЙНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

I. Stefanчук,

*Postgraduate student, Department of Public Administration, Leonid Yuzkov
Khmelnyskyi University of Management and Law*

P. Semyanchuk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Public Management and Administration, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of
Management and Law*

**PRINCIPLES OF IMPLEMENTING STATE REGIONAL POLICY IN THE
FIELD OF MEDICAL AND HEALTH TOURISM: RECREATIONAL AND
SOCIAL ASPECTS**

У представленому дослідженні розкрито суть державної регіональної політики згідно трактування чинного українського законодавства. Здійснено теоретичний аналіз різних підходів до трактування понять «лікувально-оздоровчий туризм» і «медичний туризм». Запропоновано впровадити низку медичних інновацій у процесі реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму. Охарактеризовано рекреаційні, соціальні й економічні вигоди від реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого (медичного) туризму. Обґрунтовано принципи реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму. Перший принцип — це правовладдя. Другий принцип — це об'єктивність. Третій принцип — це пропорційність. Четвертий принцип — це відсутність зловживання владою. П'ятий принцип — це «єдине вікно». Шостий принцип — це зворотний зв'язок. Сьомий принцип — це ефективність. Восьмий принцип — це субсидіарність. Дев'ятий принцип — це службова співпраця. Десятий принцип — це пріоритет державної регіональної політики. Одинадцятий принцип — це соціальна справедливість. Дванадцятий принцип — це демократія. Тринадцятий принцип — це системний підхід. Чотирнадцятий принцип — це централізм на демократичній основі. Ці принципи щонайбільше наблизатимуть заклади лікувально-оздоровчого туризму до рекреаційних, соціальних та економічних потреб населення регіонів. Поєднання цих принципів спрямує дії органів публічного управління та місцевого самоврядування на забезпечення якісних публічно-управлінських послуг. Поєднання цих принципів також збільшить рівень гнучкості й інноваційності в публічно-управлінських рішеннях реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого (медичного) туризму. Доведено, що поєднання перерахованих принципів у цілісну систему підвищить якість публічно-управлінських рішень і послуг, збільшить довіру населення і підприємницького сектора до органів публічного управління й місцевого самоврядування, посилить державно-приватне партнерство та покращить кількісно-якісні параметри людського

потенціалу й людського капіталу. Подальші дослідження повинні здійснюватися у царині механізмів реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого (медичного) туризму.

The presented study reveals the essence of state regional policy according to the interpretation of current Ukrainian legislation. A theoretical analysis of different approaches to the interpretation of the concepts of “medical tourism” is carried out. It is proposed to introduce a number of medical innovations in the process of implementing state regional policy in the field of medical tourism. The recreational, social and economic benefits of implementing state regional policy in the field of medical tourism are characterized. The principles of implementing state regional policy in the field of medical tourism are substantiated. The first principle is the rule of law. The second principle is objectivity. The third principle is proportionality. The fourth principle is the absence of abuse of power. The fifth principle is a “single window”. The sixth principle is feedback. The seventh principle is efficiency. The eighth principle is subsidiarity. The ninth principle is official cooperation. The tenth principle is the priority of state regional policy. The eleventh principle is social justice. The twelfth principle is democracy. The thirteenth principle is a systemic approach. The fourteenth principle is centralism on a democratic basis. These principles will bring medical tourism institutions as close as possible to the recreational, social and economic needs of the population of the regions. The combination of these principles will direct the actions of public administration and local self-government bodies to ensure high-quality public administrative services. The combination of these principles will also increase the level of flexibility and innovation in public administrative decisions to implement the state regional policy in the field of medical tourism. It has been proven that the combination of the listed principles into a holistic system will improve the quality of public management decisions and services, increase the trust of the population and the business sector in public administration and local self-government, strengthen public-private partnership and improve the quantitative and qualitative

parameters of human potential and human capital. Further research should be carried out in the field of mechanisms for implementing state regional policy in the field of medical tourism.

Ключові слова: державна регіональна політика, лікувально-оздоровчий туризм, принцип, розвиток, економічний, соціальний, рекреаційний, управління.

Keywords: state regional policy, medical tourism, principle, development, economic, social, recreational, management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Багаторічна агресивно-окупаційна війна російської федерації супроти України відчутно актуалізує потребу у лікувально-оздоровчому туризмі, позаяк, із кожним роком усе більша чисельність населення потребує відповідних рекреаційних і соціальних послуг. Ефективність лікувально-оздоровчого туризму на державному рівні, загалом, та на регіональному рівні, зокрема, перебуває у прямій та опосередкованій залежності від низки зовнішніх і внутрішніх чинників. Важливим є розуміння особливостей та вивчення умов надання якісних рекреаційних послуг у розрізі регіонів. Це дозволить покращити державну регіональну політику як у сфері лікувально-оздоровчого туризму, так і в її поєднанні з іншими галузями. За умов повномасштабного вторгнення, з усіма його наслідками і ризиками, потрібна продумана реалізація заходів сприяння розвитку лікувально-оздоровчого туризму в регіонах України. Саме тому, вивчення питань державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму з рекреаційним та соціальним ефектом є однаково важливим у науковій і практичній площинах. Варто зазначити, що все сказане цілком співзвучне із нормами Закону України «Про засади державної регіональної політики», який «визначає основні правові, економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та

організаційні засади державної регіональної політики як складової частини внутрішньої політики України, встановлює особливості відновлення регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму охоплюють чимале коло наукових інтересів. Багатовекторність досліджень у цій важливій царині дозволяє виокремити таких українських дослідників як: З. Бойко, С. Галасюк, Н. Горожанкіна, М. Грабар, А. Гриценко, К. Губа, М. Джаман, М. Кашка, Н. Куреда, О. Луцків, А. Молодецький, О. Носирев, В. Остра, О. Пригара, А. Прочан, С. Шульц, Ю. Юхновська та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою наукового дослідження є з'ясування сутності лікувально-оздоровчого туризму, а також визначення принципів і механізми реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму з відповідними рекреаційним і соціальним аспектами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законодавство України оперує поняттям «лікувально-оздоровчий туризм», але чітко не розкриває сутність цього явища. Відтак, численні авторські трактування з індивідуальними науково-дослідними поглядами виокремлюють цілу низку понять і це розмиває сутнісні межі між спорідненими категоріями. Різне бачення цього виду туризму зумовлює різні варіанти його аналізу та практичних рекомендацій стосовно напрямів розвитку.

Цікавий підхід до різновидів лікувально-оздоровчого туризму пропонує А. Романова, зазначаючи, що його різновидами є, з одного боку, — медичний туризм, а з іншого — велнес-туризм і спа-туризм. Медичний туризм, на думку дослідниці, є організованою або самоорганізованою подорожжю з метою отримання різноманітних медичних послуг: офтальмологічних, стоматологічних, косметологічних, ортопедичних, діагностичних, репродуктивних, трансплантації органів та/або стовбурових клітин і пластичної хірургії. Велнес-туризм і спа-туризм переслідують мету

підтримати здоров'я, забезпечити довголіття і зберегти красу. Це досягається у процесі реалізації різноманітних бальнеологічних та антистресових програм, антивікових турів і турів краси тощо [5]. Хочемо підкреслити, що в цьому підході є певна логіка, позаяк розмежовується лікувальна й оздоровча компоненти, а також фізична і філософська основа цього виду туризму.

В. Баєв фактично ототожнює категорії «лікувально-оздоровчий туризм» і «медичний туризм», поділяючи цей вид туризму на два напрями послуг, а саме: надання медичної допомоги та профілактика захворювань. В рамках першого (медичного) напрямку туристи можуть пройти всі необхідні діагностичні й лікувальні процедури (в тому числі оперативні). Цей напрям також забезпечує репродуктивну та клітинну медицину, відвідування реабілітаційних центрів і центрів фізіотерапії, отримання паліативної допомоги, а також стоматологічних і косметичних послуг. В рамках другого (профілактичного) напрямку туристам гарантовано ведення здорового способу життя та якісне задоволення своїх косметичних потреб. Сюди входять: спа-туризм, тури краси, пластична хірургія, велнес-туризм, бальнеологічні й термальні програми, а також тури для людей похилого віку [5].

С. Галасюк розмежовує лікувальний та оздоровчий туризм. Лікувальний туризм, у свою чергу складається з медичної (клінічної) і санаторно-курортної (реабілітаційної) компонент. Їхнє повноцінне функціонування забезпечують різноманітні медичні центри, клініки, курорти, санаторії і профілакторії. Оздоровчий туризм, у свою чергу, складається із профілактичної (велнес-туризм) і відновлювальної (спа-туризм) компонент. З метою вчасного, повного та якісного надання таких послуг функціонують відповідні заклади й центри, в тому числі в готелях і готельно-ресторанних комплексах [5].

Ми підтримуємо ідею ототожнення понять «лікувально-оздоровчий туризм» і «медичний туризм» і пропонуємо власне трактування: лікувально-оздоровчий (медичний) туризм — це комплекс продуманих заходів і турів

для всіх верств населення, які послідовно або вибірково охоплюють процедури діагностики, профілактики, оздоровлення, лікування і реабілітації.

Реалізація державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого (медичного) туризму повинна ґрунтуватися на якісному та доступному обслуговуванні з одночасним отриманням бажаних рекреаційних і соціальних результатів. В першу чергу це стає можливим завдяки впровадженню медичних інновацій, до яких входять:

а) розроблення та випуск ефективних лікарських засобів з одночасним отриманням фармацевтичних патентів;

б) застосування результативних способів надання медичної допомоги;

в) розробка та використання нових якісних медичних технологій;

г) розробка та впровадження дієвих бізнес-моделей організації оздоровчих і лікувальних послуг;

г) органічне поєднання охорони здоров'я з туристично-рекреаційною сферою, що культурно збагатить і морально та психологічно полегшить проходження всіх лікувально-оздоровчих процедур;

д) підвищення заходів безпеки для всіх учасників лікувально-оздоровчого туризму — туристів, рекреантів, основного й обслуговуючого персоналу лікувально-оздоровчих закладів, інших осіб, які забезпечують реалізацію культурно-розважальних програм лікувально-оздоровчого туру.

Варто зазначити, що практичне впровадження окреслених медичних інновацій покращить низку рекреаційних, соціальних та економічних параметрів, а саме:

а) підвищиться рівень здоров'я населення, а відтак покращуватимуться кількісно-якісні характеристики людського потенціалу та людського капіталу України. За умов Повномасштабного вторгнення й мільйонних вимушених еміграційних процесів — кількісно якісні вимірники людського потенціалу та людського капіталу є критично важливими для України. Саме тому, всі засоби, способи, методи й інституції, які позитивно сприяють покращенню

цих чинників обов'язково повинні підтримуватися органами публічного управління й місцевого самоврядування;

б) покращення репутації українських туристичних агенцій і туристичних операторів, а також українських туристично-рекреаційних лікувально-оздоровчих закладів серед українських туристів і рекреантів. Це сприятиме збільшенню потоків українських туристів і рекреантів до українських турагенцій і туроператорів, а відтак — до українських туристично-рекреаційних лікувально-оздоровчих закладів. Більша клієнтура — це завжди більше коштів для розвитку бізнесу та покращення умов оздоровлення й лікування і рівня обслуговування. Разом із тим, активна комунікація з клієнтами допомагає з'ясувати переваги та недоліки лікувально-оздоровчих турів. Чим швидше та якісніше відбудеться підсилення позитивних аспектів та виправлення помилок — тим для більшої чисельності постійних клієнтів виникає бажання знову звернутися до тієї ж туристичної фірми й замовити той самий, аналогічний, подібний або ж інший лікувально-оздоровчий тур. Крім того, задоволені клієнти можуть порекомендувати туристичну компанію і туристично-рекреаційний лікувально-оздоровчий заклад своїм знайомим і незнайомим через відгуки у соціальних мережах, а також на сайтах туристичних фірм і туристично-рекреаційних лікувально-оздоровчих закладів. Таким чином, формується і напрацьовується репутація, а разом і нові способи пристосовуватися й виживати у світі, який ніколи не стоїть на місці;

в) надходження до бюджетів є закономірним наслідком підприємницької діяльності, в тому числі туристичної і рекреаційної. Чим активніше продаватимуться тури — тим інтенсивніше надходитимуть кошти на рахунки туристичних фірм і туристично-рекреаційних лікувально-оздоровчих закладів. Відтак, збільшуватимуться обсяги сплачених податків і зборів до Державного та місцевого бюджетів;

г) активізація діяльності туристичних підприємств і туристично-рекреаційних лікувально-оздоровчих закладів через їхню господарську

прив'язку до споріднених суб'єктів діяльності різних сфер економіки зумовлює ефект мультиплікації та акселерації. Така позитивно динамічна послідовність нарощування обсягів і пришвидшення темпів інвестування сприятиме загальному зростанню обсягів матеріального і нематеріального виробництва й потребі в додаткових працівниках. Збільшення виробництва — це завжди збільшення реальних доходів юридичних і фізичних осіб. Відтак, збільшуються прибутки підприємств, які можуть спрямовуватися на потреби якісного покращення функціонування бізнесу. Разом із тим, збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів розширить фінансові можливості територіальних громад, регіонів і держави.

Щоби досягти описаних позитивних результатів, державна регіональна політика у сфері лікувально-оздоровчого туризму повинна ґрунтуватися на таких принципах:

1. Правовладдя — базовий і визначальний принцип верховенства права, що закріплений і гарантований Конституцією України. Правовладдя є ядром функціонування демократичної соціальної держави. Саме тому, діючи нормативно-правові акти України, що стосуються туризму, рекреації, курортного господарства, готельного й ресторанного бізнесу, державної регіональної політики, — повинні чітко враховувати пріоритетність розвитку лікувально-оздоровчого (медичного) туризму, як важливого напрямку покращення кількісних і якісних характеристик людського потенціалу та людського капіталу в усіх регіонах України.

2. Об'єктивність — цей принцип віддзеркалює моральний бік державної регіональної політики у розвитку лікувально-оздоровчого туризму, позаяк передбачає щонайбільшу безкорисливість і відсутність власних інтересів при прийнятті різних адміністративних рішень.

3. Пропорційність — цей принцип відповідає за фінансові питання, позаяк передбачає порівняння та співмірність між витратами й отриманими вигодами. Варто зазначити, що адміністративні, матеріальні та фінансові зусилля, що спрямовані на регіональний розвиток лікувально-оздоровчого

туризму, не одразу будуть пропорційно відшкодовані. Оцінити вплив лікувально-оздоровчого туризму на покращення кількісних і якісних параметрів людського капіталу й людського потенціалу на рівні територіальних громад, регіонів та держави можна буде через кілька років або навіть десятиріччя. Але перші результати (динаміка туристів і рекреантів, які замовили лікувально-оздоровчі тури на території України, та фінансові показники) можна отримати за звітний рік. Це і буде тією відправною точкою, яка дозволить прорахувати й спроектувати на майбутнє динаміку результатів і приймати подальші рішення щодо державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму.

4. Відсутність зловживання владою — цей принцип є органічним поєднанням морального та правового аспектів. Уся діяльність органів місцевого самоврядування та публічного управління у сфері лікувально-оздоровчого туризму повинна ґрунтуватися виключно на основі відповідних нормативно-правових актів та сумлінні відповідальних і виконавців. Обсяги виконаних робіт і всі витрати повинні регулярно висвітлюватися у відповідній звітності. Громадськість повинна активно слідкувати за реалізацією запланованих заходів і бути переконаною у прозорості усіх дій та результативності витрачених коштів.

5. «Єдине вікно» — цей принцип передбачає зосередження низки важливих операцій на одному робочому місці. Це означає, що всі зацікавлені сторони (населення і підприємницький сектор) можуть подати скарги й пропозиції, а також отримати всю необхідну інформацію і відповіді на свої скарги та пропозиції на одному робочому місці або в межах одного кабінету. Це істотно зекономить час, усуне різні непорозуміння і зменшить рівень бюрократизації для всіх учасників реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму.

6. Зворотний зв'язок — цей принцип тісно пов'язаний із попереднім і передбачає активний діалог між органами публічного управління та місцевого самоврядування, з одного боку, й населенням і підприємницьким

сектором, з іншого боку, стосовно взаємних запитів, скарг, пропозицій, запитань та інших деталей реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму. Налагоджена двостороння комунікація допоможе уникнути появи труднощів і конфліктних ситуацій, а також позитивно сприятиме прозорості в публічному управлінні й місцевому самоврядуванні.

7. Ефективність — цей принцип передбачає більш раціональне використання наявних обмежених ресурсів, що є вкрай важливо за умов повномасштабного вторгнення і майже чотирирічної війни на виснаження. Власне тому, продумана економія дозволить прийняти всі необхідні публічно-управлінські рішення у процесі реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму з одночасним скороченням цілої низки витрат і досягненням бажаних рекреаційних, соціальних та економічних результатів.

8. Субсидіарність — публічно-управлінські рішення повинні бути реалізовані на тих рівнях, на яких передбачається найвища результативність. Це сприятиме зростанню соціальної захищеності рекреантів, позаяк щонайбільше наближує до їхніх реальних лікувально-оздоровчих потреб. Разом із тим, принцип субсидіарності підвищує справедливість у розподілі національного й регіонального доходу.

9. Службова співпраця — цей принцип є важливим, позаяк передбачає допомогу від різних відомств у процесі підготовки рішень на кожному з етапів реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму.

10. Пріоритет державної регіональної політики — цей принцип утверджує важливість та необхідність створення належних умов для розвитку лікувально-оздоровчого туризму з метою якісного задоволення рекреаційних потреб як окремих соціальних груп регіону, так і населення регіону загалом.

11. Соціальна справедливість — цей принцип ґрунтується на цілковитій свободі підприємництва, добросовісній конкуренції та фінансово-матеріальній підтримці тих соціальних груп, які потребують її згідно чинного законодавства. Втілення принципу соціальної справедливості знизить рівень корумпованості й соціальної напруги в регіоні та підвищить довіру до влади.

12. Демократія — цей принцип означає, що державна регіональна політика у сфері лікувально-оздоровчого туризму реалізується за погодження більшості населення регіону. Разом із тим, критичні зауваження, скарги, запити і пропозиції розглянуті, здійснені відповідні зустрічі, проведені конструктивні діалоги та прийняті оптимальні рішення.

13. Системний підхід — цей принцип передбачає функціонування органів публічного управління та місцевого самоврядування як цілісного злагодженого механізму. Саме така організація роботи органів публічного управління та місцевого самоврядування описується формулою ефективності: « $1 + 1 = 3$ ». Відтак, досягнення такого результату матиме позитивні наслідки для державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму.

14. Централізм на демократичній основі — цей принцип закономірно впливає з попереднього, позаяк у налагодженій системі публічного управління й місцевого самоврядування розділення центрів управління і прийняття рішень із послідуочим делегуванням повноважень у реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму буде ефективним.

Таким чином, органічне поєднання наведених нами принципів реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму в єдину органічну систему позитивно сприятиме розвитку рекреації на регіональному рівні з досягненням бажаних соціально-економічних результатів. Особливо це стосується покращення кількісно-якісних характеристик найважливішого чинника економічного зростання і сталого розвитку — людського потенціалу, а відтак і людського капіталу.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Отже, державна регіональна політика, як складова частина внутрішньої політики України, є більш наближеною до оборонних, економічних, соціальних, екологічних, культурних, освітніх та інших проблем і потреб кожного з регіонів. Саме тому, важливою та необхідною для покращення рекреаційних, економічних і соціальних показників регіонів є реалізація державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого (медичного) туризму. Досягненню цієї мети сприятиме низка таких взаємопов'язаних принципів державної регіональної політики: правова влада, об'єктивність, пропорційність, відсутність зловживання владою, «єдине вікно», зворотний зв'язок, ефективність, субсидіарність, службова співпраця, пріоритет державної регіональної політики, соціальна справедливість, демократія, системний підхід і централізм на демократичній основі. Поєднання перерахованих принципів у цілісну систему підвищить якість публічно-управлінських рішень і послуг, збільшить довіру населення і підприємницького сектора до органів публічного управління й місцевого самоврядування, посилить державно-приватне партнерство та покращить кількісно-якісні параметри людського потенціалу й людського капіталу. Подальші дослідження в цьому напрямі є доволі багатограними, а саме — варто глибше проаналізувати вплив кожного з принципів на реалізацію державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого (медичного) туризму, а також з'ясувати механізми реалізації державної регіональної політики у сфері лікувально-оздоровчого (медичного) туризму.

Література

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII, зі змінами, внесеними згідно із Законом від 24.04.2024 № 3668-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
2. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення: монографія / наук. ред. С.Л.Шульц; ДУ «Інститут

регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України». Львів, 2018. 205 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

3. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С.Варналія. К.: НІСД, 2007. 820 с.

4. Boyko Z., Horozhankina N., Grytsenko A., Huba K. Development of medical and health tourism in the resort regions of the leading countries of Western Europe. *Development Service Industry Management*. 2024. № 4. P. 289-193.

5. Галасюк С.С. Концептуальні підходи до визначення терміну «лікувально-оздоровчий туризм». *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2094/2023>.

6. Грабар М.В., Кашка М.Ю., Пригара О.В. Лікувально-оздоровчий туризм: вектори розвитку в контексті інформаційних технологій індустрії 4.0. *Вісник Дніпропетровського Науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства Юстиції України. Економічні науки*. 2021. Вип. 1 (03). С. 90-96.

7. Молодецький А.Е., Остра В.А. Лікувально-оздоровчий туризм в Українських Карпатах і Причорномор'ї: сучасний стан і тенденції. *Вісник ОНУ. Географічні та геологічні науки*. 2020. Т. 25. Вип. 1 (36). С. 126-140.

8. Носирев О.О. Лікувально-оздоровчий туризм: тенденції та стратегічні вектори розвитку. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. Вип. 20. С. 321-331.

9. Шульц С.Л., Джаман М.О., Луцків О.М. Інноваційні підходи до реалізації державної регіональної політики. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 5 (133). С. 54-58.

10. Юхновська Ю.О., Куреда Н.М., Прочан А.О. Лікувально-оздоровчий туризм в Україні: генезис, проблеми та завдання планування розвитку. *Review of transport economics and management*. 2022. Вип. 7 (23). С. 37-44.

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “About the principles of state regional policy”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Accessed 9 November 2024).
2. Shults, S.L. (2018), *Mekhanizmy realizatsii rehionalnoi polityky: otsinka efektyvnosti ta napriamy udoskonalennia* [Mechanisms of implementation of regional policy: evaluation of effectiveness and areas of improvement], Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I.Dolishnoho NAN Ukrainy, Lviv, Ukraine.
3. Varnalii, Z.S. (2007), *Derzhavna rehionalna polityka Ukrainy: osoblyvosti ta stratehichni priorytety* [State regional policy of Ukraine: features and strategic priorities], NISD, Kyiv, Ukraine.
4. Boyko, Z., Horozhankina, N., Grytsenko, A. and Huba, K. (2024), “Development of medical and health tourism in the resort regions of the leading countries of Western Europe”, *Development Service Industry Management*, vol. 4. pp.289-193.
5. Halasiuk, S.S. (2023), “Conceptual approaches to defining the term «medical and health tourism»”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 47. available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2094/2023> (Accessed 17 October 2025).
6. Hrabar, M.V., Kashka, M.Iu. and Pryhara, O.V. (2021), “Medical and health tourism: development vectors in the context of information technologies of industry 4.0.”, *Visnyk Dnipropetrovskoho Naukovo-doslidnoho instytutu sudovykh ekspertyz Ministerstva Yustytzii Ukrainy. Ekonomichni nauky*, vol.1 (03), pp.90-96.
7. Molodetskyi, A.E. and Ostra, V.A. (2020), “Medical and health tourism in the Ukrainian Carpathians and the Black Sea region: current status and trends”, *Visnyk ONU. Heohrafichni ta heolohichni nauky*, vol.1 (36), pp.126-140.
8. Nosyriev, O.O. (2024), “Medical and health tourism: trends and strategic vectors of development”, *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika*, vol.20, pp.321-331.

9. Shults, S.L., Dzhaman, M.O. and Lutskiv, O.M. (2018), “Innovative approaches to the implementation of state regional policy”, *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, vol.5 (133), pp.54-58.

10. Yukhnovska, Yu.O., Kureda, N.M. and Prochan, A.O. (2022), “Medical and health tourism in Ukraine: genesis, problems and tasks of development planning”, *Review of transport economics and management*, vol.7 (23), pp.37-44.

Отримано редакцією журналу / Received: 17.01.26

Прорецензовано / Revised: 25.01.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26